

Србобран
излази ДВАПУТ на недељу, сре-
дом и суботом.
Предплату примају све д. и кр.
поште, познати скупштини и у-
редничтвом (грчка улица у ку-
ли бр. 1419.)
Рукописи не враћају се назад.

СРБОВБРАН

Предплатна цена
на три месеца 2 фр. 50 и., на го-
дине 5 фр. на годину 10 фр.
а. предп. ОГЛАСИ: мањи од 20
врста за три пута стоје 2 фр.
90 новч., већи преко 20 до 40
врста, 5 фр. италијанске
предности.

Год. VI.

У Новом Саду у недељу 13. новембра. 1866.

Број 120.

Нови Сад 12. нов.

Наше се наде ево већ небровни пут — осуетише. Савјетници круне угарске, као што из кр. рескрипта видимо, усвоише политику дуализма, и жртвоваше наново Славене и Романи угарске користи народа мађарског!

Замета, ако е икоја система Аустрије опасна, то е дуализам на првом мјесту.

Протест Славена противу оваке политике загрипт ће од једног краја Аустрије до другог; и тај протест — као што смо ми у души нашој увјерени — не ће остати глас вањског у пустињи!

Угарски сабор.

Сједница домова куће од 7. Новембра 1866.

У 12 сати беше већ сви посланици скупушњи. Око Деака сви се гурају, да га поздраве. Председник Семшиович отвори е сједницу у дванаест и ¼ сати. "Одложено сабор, рече, одлучић данашњим даном своје сједнице. Задатак овога остаје онај исти, који е и био: да изваљиним у обе адресе жељама усрђх напосле, да оживотворењ устава у делотвори, да пут законодавству прокрчи и с тиме благостань отачбине трајно утемељи. Прошлост нам е тешке ране задала и веровати, да ће се ове скоро залечити, било би обмана; но мужна одважност, рђшительност, све, само независност отачбине неупустити, целеходне интитиуције за унапређењ материјалних и душевних интереса напоследку ће нам ово осигурати, за чега се боримо. Ако се различа мнѣња и појаве, то ова неће у стању бити, единствене тежњ за једном сврхом, братско сугласие пореметити."

После ове беседе, која е с великим допаданьм саслушана, спомену е председник онај губитак, који е кућа за време одложено претрпила. Прво е спомену Гаврила Клаузала, који е цео свој живот отачбини посветио, који е високом својом мудрошћу и пространим званьм благостань отачбине унапређивао, који е по околностима поустелив или крут, благ у приватним, — пун енергие у јавном животу био. За овима спомену е Будано, Семзеа и Луженског, који су међутим умрли, а поле тога рече, да су граф Палфи и барон Николић своје мандате положили.

Са одушевленьм примила е кућа жељу председника, да Бог царицу, која е толике доказе свога благоволения према Угарској дала, много година поживи!

Затим донесе вел. жунај хонтеке жупанне, *Майшени*, предати му од Таверника кр. рескрипт. Са великом тишином саслуша кућа читањ овога, и само она кеста, где се говори о попуњавању войске о индиректним порезима и државном дугу као о стварима, кои се за задничке сматрају, прекидана су немирним мицањем, кое се у читавој кући ошазило. Оно место у рескрипту: "земља стои на прагу испуњени својих жеља" дало е повода проишним примѣдбама. Тако рече једна знаменита личност из Ле-

вице: "Ми смо истина на прагу, али су врата затворена."

После још мањих неких послова закључи председник сједницу, задржавши себи право, да сам идућу сједницу опредѣлити може, која ће тек идуће недеље бити.

Расположень међу посланицима ние баш најбољ. Има и таквих, кои сталне станове узети не намеравају.

Сабор троедне краљвине.

Сједница од 19 новембра

под председничтвом првога подпредседника г. дра. Мирка Шухая.

Мирно и ладнокрвно, као што и. пр. пословни люди обичавају, састао се јучер приличан број саборских чланова, да саслушају превнш. краљевске одисе, којима се почима из нова саборско дѣловань. Какова су чувствна потреса тај приликом народне заступнике сазнат ће се, кад се буде вѣдало о речени одисе: данас виђесмо сама мирна лица. — Од великаша дојоше за сада само гг. грофови Кулмер и Буро Блачић.

Председник отвори саборску сједницу велом, да у саборницима имаде онолико саборских чланова колико их пословни прописуе за стварань ваљних закључака. Предлаже бележником, да читају на сабор присиљне краљ. одисе.

Блажи. Цар чита краљ. одисе о одгођењу сабора. Затим е прочитан кр. одисе од 21 Окта. којим се одређуе даљ саборисань и његов почетак на 19 Нов. о. г.

Надаль се чита кр. одисе од 20 Окта. којим се одговара на представку сабора троедне краљвине од 3 марта у послу изборнога реда:

I. Поняглавине опаске законске основе о уређењу сабора приобћене уз доши кр. дворске канцеларие од 26 Окта. 1861. есу:

ад §. 1. ет 3. Сабор сазвати, одгодити, закључити, разпустити ирне измака законске периоде спада међу изкључива преимућства круне, која она неможе дѣлити с никим, дакле ил с наместником своим, баном, зато то преимућство једино краљу придржати и оставити мора.

ад §. 5. Право особно гласа има се доштити: приору франском, великим жупаном, жупану туропольском.

На шочку д. Док год се краишни народ у досаданьм пољичком устројству његову уздржати мора, може једино од одлуке Н. Вел. краља зависити, да ли се краишници на сабор сазвати имају.

На шочку е. Као што се само по себи разумьва, може се број заступника из Далмацие установит само законитим путем, што ће истом онда слѣдјати моћи, када буде коначно рђшено питањ о сједнишю те земљ са Хрватском и Славониом.

ад §. 11. Великаша да имаду прво сѣла и гласа у сабору ма они и изван земљ становали.

ад §. 14. Начела, да у дѣлокруг сабора спадају сви они предмети, гдеде кои се он сам неодрекне разириве, неможе се с обзиром на историчко право (и проишчућа отуд преимућства круне) затим у интересу моћи и угледа њазина признати у очислед неодрекљива положити земљ према Угарској и целокупној царевини, дакле имао би

се дѣлокруг сабора полага примите формулације предбежно установити.

Промѣне у изборном реду.

ад §. 1. Да се трговиштем недаде посебно заступань у сабору.

ад §. 11. Ценсуе е за рѣчку жупаншию и прекоупски котар са 10 на 20 фр. узет.

ад §. 13. Код непосредних избирача уставовљено се ценсуе од 5 фр.

ад §. 37. Владия повѣреник има присуствовати чину изборном.

Додашни чланак за Краину.

Пошто се Н. Вел. приуздржало одлуку гледје питања да-ли, када и под којима модификацијма войничка краина имаде судѣловати при вѣђању на хрв. сл. сабору, те пошто су чланци тичући се войничке краине створени без судѣлования заступника краишки, то се разумьва, да се ти чланци немогу потврдити и да би имали изостати.

Напоследку буде прочитан кр. одисе од 27 Априла 1862. на представку сабора троедне краљвине од 10 Марта ове године о законској основи за одкушнице изрђшивих ошза о десетини.

Све ове одисе саслушао е сабор стољ без икакве примѣбе.

На предлог подпредседников буде закључено, да се сви ти кр. одиси штампашу и на дневни ред ставе.

После тога поздрази председник др. Шу х а й кратким словом саборске чланове изражуењ жељу, да се у слоги изведе дѣло споразумљива. Жали, што су неке предстаке саборске у послови домовине од превншнѣга престола одбиене покрај све оданости народа нашега према превншнѣму престолу.

Спомињь затим бол и ране, с коих болуе народ наш.

Сећаюћ се врлина покоинога др. Јос. Вранисани, члана краљевског одбора, моли саборске чланове, нека се у знак штованя према покойнику са столица дигну; (Дигну се сви.)

Вели, да посао краљевскога одбора, који е ишло у главни град Угарске за договор са сличним одбором угарскога сабора, ние онако успио, како се е народ надяо; да одбор саборски, који е и у Беч путовао у послу жељвнице земунско-рѣчке, и југосла. академие, ние жуђењу сврху постигао. Спомињь најпосле непогоде, кои су народ наш снашле сбог рата, с куљне пошасте, као и многе друге невољ, те се нада, да ће их народ наш уз помоћ божию и своју крепку и одважну вољу преболѣти.

Сад се сѣћа успомене народнога јунака Николе Шубаић Зринскога, коју успомену што е народ наш с поносом прославлю, пак напомињь заслуге народнога мецена који е положио нови temelj народне среће и благостани.

Све ово пружа говорнику наду, да ћемо се сви попуштити под едан барјак, пак ди ћемо тако надладати све тежбе народа нашега, (Живно!)

Следећа сједница ост сутра у 10 сати пре подне.

Преглед новина.

Из писма неког "ческих Славена" "Дневнику Варшавском" из Пилзена од 20 Окта. саобщеног изводимо слѣдеће:

"Позив овај читасмо с великом радосћу — из

ПОДЛИСТАК.

Забава за стара и млада

(Из дневника Сомборске Јосе).

(Продуженье.)

У текелином заводу ту смо се обично стицали. — То нам е средоточиште, но не само политикована и саветована, но и иначе других јовилних и несташних забава било. Ако и вода текелинска баш питка била ние, ми смо е тога слабо е и трошили. Ако сами поваца за пиће неимадосмо а оно су гости, ванпантеонска омладина, кои нам на конач долазише обвезани били, бар по кои бокал руменином напунити.

Први сам пут у моме животу у Текелинуму Баху жртву принео и то: у здрављь — једином Србљину, слављеноме нашем капацитету и шефу целокупне пештанске омладине! А најпосле како да и на себе као што то неки остали учинише и незаборавим? Ми што год смо радили сваки смо наш корак, па био какав му драго, народу у корист ту-

мачили. Било код "Спизура" или у "Комлову" у "Хотелу" код Париза или код Цевца — свуда е прва здравница час войводи — час капацитету првоме и Бог те шта какав му наслова недаваемо, важела.

Ние се смело нас ни десет састати ни пити, а да се едан неподигне и да у здрављь србеним капацитетима ненание кои под егидом "Србска Дневника" нераздѣљну свезу у атар међусобном хвалисано учинише. Гимназисте и млађи ђаци, кои су се са нама универзитетинама мепали, они су највише на то опредѣлени били, да само "живно" вичу.

Сви наши састанци колико их е год било, сви су неки политичан зачин имали! Наша е наука и вероизповед, коју смо од редакције "Србски-Дневника" примали, ова била: "У Србству живи само едан човек, који е дорастао а и поверењь заслужуе да решаваюћи глас у сваком тренутку у име народа србског дигне. С чега е он код нас до те високе заслуге и славе дошао, и е чега смо га свој осталој интелгенцији предпостављали, а наравно рачуна о томе дати кодар нисам. Бр та цела наша ларма

више е у некој епидемичној навали лежала, али никако у свестном уверењу и собственем нагону. Ко е нашу политичну будућност на основу наших привилегия и повлашћца хтео да оснуе — тај е као непријатељ уставности прогледившав, као реакционер који у атар абсолютизму и централизацији, само налоге аустријске камариле извршуе. — Наша будућност ние овде. Овострано Србство никако посебну улогу у Угарској на себе узети неможе. Наша треба до тога да е стало, да се Хришћани изпод турска ига ослободе. А у том нам могу само Мађари и нико више на руди бити. Недадули нам Мађари войводовину — или 3 — 4 ербске жупанне, не треба за любов нашим повлашћцама кои су нас толико пута са Мађарима у колизию доводиле, да ларну дижемо, народ узбуњосмо, и тако само оживотворењ мађарских закона од 1848 пречинио.

Закључци благовештенска наша сабора само од угарске круне у живот произведени, показали би, кад би их тако и тим путем примили, да смо непријатељи конституционализма. Болъ и да се

овога видимо, да се једна Русија за Славене заузима. Али већ и давно је требало, да се ми Славени господарства туђих народа опростимо и да један самосталан велики народ и владу сачињавамо. Палацког пословица: „свој к својој“ пословица је свију Славена, и иша је тога жели, да се ово једини обједини. То је наша сврха! Као год што се Немци удружују, тако ће за кратко време и романски народи. И ми морамо свом снагом и свим средствима на то ићи, да један народ будемо и да силу и господарство у руке добијемо. Али ко ће нам у том помоћи? Кад би Русија ради ослобођења и уједињења свију Славена један народ бити хтела, то би Славени највише народ на свету били, који војске не требају, а и без ове државе би свет од њих, и они би се преко пола Европе и Азије ако не и даље разширили. Онда ћемо ми, досадашњи робови, нашим непријатељима законе преписивати! Али досад бесно робови других народа, поглавито Немаца, Мађара, Италијана, Турака и Бог те пита још чини. Они нам одузимају наш језик и намећу нам њихов, они газе наша најсветија права, угњетавају све, што нам је драго, узимају нас и спасају нам сву нашу снагу. За сваког на свету има правде на земљи, само не за нас Славене; цео свет види наше патње и нашу несрећу, и зато је сада време, да их се отресе: Али је и време, да се руска као славенска и великоможна влада за Славене заузме. С неопишаном радошћу поздрављемо онај час, у ком ће се Русија дјелати латити, и у ком ћемо ми ради нашег ослобођења и живота и славе жртвовати. Ми ћемо с радошћу различите наше дијалекте руском језику подчинити, који једни треба да је дипломатички дотле, докле заједнички језик небудемо имали, на ком ћемо се узаймно разумевати. Колико пута неразумне Славени Славена! И само један језик, који већина Славена говори, може нас ујединити и утврдити.“

У том истом смислу пише „Голос“ између осталог:

„Никаква сила на свету није тако јака, као наша (руска), особито од оно доба, од кад Пољаци питају јединства наше државе као што треба разсветлити, и од кад нам Бисмарк руке у славенском питању одреша. Кад су немачки народи уједињени, то би нашим традицијама и нашој части противно било, да Славене и даље под господарством Немаца и Турака оставимо. Ако би нам Европа при решењу славенског питања, на кое осим нас нико други права нема, на пут стати хтела, то ћемо читавој Европи прса показати; ми нестојимо на оном становишту као Француска, да нам је један део Немачке за уређење граница нуждан; ми ништемо само оно, што нам на основу историјског и народног права припада и неспомињемо наше природне границе, које се ништа друго неослањају, него на сентиментални изрод из једних времена бечког конгреса. Време тече, Италија приближује се већ Аустрији, а Пруска је свој немачки бунд устроила; но док сасвим готов буде, биће доцкан, против њега бранити се.“

„Крајци“ саопштава у погледу источног питања приватно писмо једног мужа, који је са одношима истока добро познат, из кога ова интересантна места изводимо:

„Зацело биће ти познат онај знаменити чланак, кога је број 3 париске „Revue contemporaine“ о устанку на Канди и о источном питању донео. Код њих него официозне нарави овог инспекторског листа могу се развити у још идеје као програм Маркиза Мустие сматрати, кое тога ради у садашњем моменту тим већи значај добијају. Главни текет тога програма: да се Турска неупушта, него да се одржи; — да се османско царство поврати абсолютним одступањем од политике посред-

само грађанском слободом и дуалистичком Мађарском задовољимо, него са народном у јединственој Аустрији.

Тако је зармао „Србски Дневник“ на тако зармасмо и ми. Ко уз нас или с нама хтео није, томе смо се такви постарали, да орден реакционарске легие пришијемо. Шта је управо то та реакција и у чему се она састоји, ми занета о њој као и сам наш Шеф никакве вреле дефиниције дати зајели неби. Али од прилике што год је наше а и великомађарске пропаганде агитирање пречило све смо ми то реакцијом називали.

Сваки разборит човек, који је живот а и душевну крепост у народу србском познавао наравно да тај нашег Шефа никако као силена вођу народа србског и меридави ауторитет припознаје хтео није. Једна му никако моралну превагу над другима одобрити, никако му моралну диктатуру признати нехтедохе; други ненадашње у још никакво поборника народ некористи и изпредка, народне цркве и школе, трећи називаше у још човека, кога начело никакво

дована; — и да се народно право начело народности нежертвује, — из овога текста види се тако исто јак прекрет положаја Француске у источном питању, као год што се у главној ствари са уверавањем свакога разборитог познаваоца истока подудара, да се од подиривања тако званих народних тежња Раје, тешко очекивати може спасовисно решење источног питања.

Што се у чланку о Панелипству говори, то се и Панславизма битије тиче. Истина писац недопушта, да славенски народи на исти начин као и грчки европским кабинетима са својим туђама на терет издају — но није ли црногорско питање, побуна у Херцеговини, заклетва Србије од неколико година амо европској дипломатији барем толико посла задавала, као год и радија Елија и грчке Раје? И на последњу, зар немају Русија и Аустрија већи интерес у панславистичким тежњама, него у панелипским? и зар јужни Славени својом нумеричном ацином немају за будућност јужне Европе већи значај од Грка?

Што се више на западу романска народна племена, а у средњој Европи германска групирају, тим више прииче се Европа времену, где се неће више државе за супремацију и границе, где се неће народности за своја права борити, него племена. Француска и Италија са пиренейским полуострвима с једне, Немачка и Енглеска са скандинавским с једне друге стране, може бити да ће своју снагу са сповним славенским елементом у Русији, Аустрији и Турској жртви...

Борба против турског господарства у Европи, политика, која би на разоренје садашњег турског царства ишла, неможе на своју заставу при чистом уму написати: „Нашољ с Турцима из Европе!“ него: „Доле с полумесецем и горе с крстом!“

Писац овога чланка прелазни затим на религиозну страну источног питања и закључује писмом овим речма:

Зар се неће Европа маћи, да овде на својој граници започне такво једно дјело у живот приводити, кое би кадрано било, пре свега хришћанском имену важност прибавити, који му пристои, и хришћанству приврженика у даљини задобити? Рецимо да је то цивилизаторска или религиозна мисија — и једна и друга неваља. Босна је Француској најближа провинција Турске и за чудо најмање је позната и уважена, а највише пренебрегнута и презрена.“

Нови Сад 12. Нов.

Професор Александар Сандић (некад. уредник „Ост унд Вест“) венчава се сутра у овдашњој саборној цркви са госпођицом *Анбелом Плажековом* кћери некад цар. дворника из Беча, која је прекоје из римокатоличке вере прешла у православно благочестие.

Из *Лединца* била је ових дана код нас депутација, жалели се, да се новци на погорелце неправично дјеле. Депутација се особито тужи на свога кнеза, који без сваке контроле добровољне прилоге самовољно и неправдо дјели, тако, да су неки од становника, који у средњу класу погорелца спадају, по 10 — 15 фор. добијали. Ово злоупотребљено изабљено би се, кад би се сви придоји преко дотичног одбора у *Новом Саду* слали, који је у раздјелљивано дотичне помоћи најсавјетније поступао. Овако не може се ништа друго чинити, него мјестном г. парохи препоручити, да с кнезом устрои одбор *љдсани*, који ће послану повчану помоћ јавно и свјетло имати дјелити.

Посланик бечкеречки г. *Б. Сирашимировић* већ од три дана у кревету лежи. Чим оздрави пренут ће се у Пешту на сабор.

собственом уверењу неодговара по искључиво великомађарској пропаганди. Свита слези обожатеља беше дакле само пештанска омладина; и „где је овасредњи сталез“ и пук тероризовати и обманљивати могла, ту је и име Шефа наша до славе доспевало.

Најпосле неки и разборити много му кошта и одобраваше, али то никакво подносити немогу, што силом хоће неки моралан монопол у целоме нашем народу да уирајунава и што сваког другог човека, па био овај како му драго над њиме узвишен, само ако му безусловно делављне одобрава, тако у заплећеник онај одсуђује, који зао генији народа србског, немирни дух Вука Бранковића крвљу косовских јунака бележи. Чудно се судба са човеком титра. Данас му се лавров сплет свија и триумфи славе дижу, сутра га у праху и пепелу хуђа и гора од најмањи мравка видимо!

Данас га на штиту победе и славе носимо, сутра га се као труле стрежи, ударајући му жиг издајства гнусно и туђино!!

— Из *Култинског* Среза стигла је од Срба и Словака адреса новосадској конференцији и г. Стратимировићу.

Д О Ш И С И.

† У Срему 7. Нов.

(*Сремски Мађари*.) Известно особљем, — једне сремске аристократске обитељи, којој равноимена једна у Славонији налази се, и која је приликом овогодинашњег избора кнеза вуковарског оној страник припадала, што је оно жупанску скупуштину, незадовољна будући, оставила, — спада међу сремске Мађаре, и као таково завидећи данашњем положају Срба, заравало се е данас, уздикујући, да ће упливом Белокреде-Мајлатове владе, за великог жупана сремског, неки Чех, или Чех, — незнам управо — постављени бити. Ако се свјетити могу, тоће бити онај Чех, што је негдар, кад ово народ србски у самом Срему, по прау пузаше, од јурисора поджупаном сремским постао.

Чудни су вам светци, ти сремски Мађара. По, њиховим окриљем све се пољавише, ивиштину, у Срем увукла а озаме проти Нџицем ронтају. Где су некад Шакабидине орнице и ливаде бивале, тамо се е ивиштину укоренила. Ти вам сремски Мађари хвале србски народ, но како му мисле, онако им самима било. Они су вам прави непријатељ не само Срба, но и цјело славенства, а е потурица гори од турчина. Нека јитко нехисли, да је овде разумје вам корените Мађаре. У Срему су вам Мађари на — ић и — ић. Ни сам рад тврдити, да су вам ти сремски Мађари србског порекла, по нека ми се незахтеји, ако речем, да су им праотци Срби били, а потомци, ако вџру и променуше, осветлаше образ ер разорнише подртише Деспот-Јовина дворца у Бр-касову, и там-негде саграднише богомољу, за успомену свога србског порекла да како једино због тога да се неби такови историски останци, ништети предали.

Представник ти сремских Мађара у време, кад се хтјело србској войводињи за свагда вечна памет одиљвати, гласао је, да како за обстанака войводине — ална арти. Оваковиј е сремским Мађарима „џирилица“ труи у оку ер су сад пуни весел, што ће им народан човек у Срем за Вел. Жупана доћи а садашњ Вел. Жупана — Србина — немирисаше што е веле „*lekete sarga*“, а они су, — прем ако им е барон Етвеш са Франфуртом кокетовати хтјело — народни људи, те тако куну ону гују — Бизмарка — што им е Краљевградцем пут у Франкфурт препречно.

Смешан е данашњи положај ти сремски Мађара; неби ради са владом, што се длака голем плаћа, а са народом сремским нећеју успоредо, а ер народ није аристократичан. Бар да е Хина ту, те да се једном за свагда и од владе и народа оддвоје, да им *ragaszság* сремског народа непобия цјлу цивилизације са *Culturträger*-има е девизом: *Drang nach Osten* довшену.

Кад оно хтједоше ти наши Мађари за бар. Етвешом у Франкфурт, некада им Краљевградца, по сад опет намјбравају на истоку, по неће им дати Султановградца, који ће се е из лаве балканског полуострова створити. На последку мораће муком умукнути и задовољити се, што ће у подунавској држави рећи моћи: „ту е станак наш.“

У осталом у Срему вам е сасвим мирно, само што се иршти на дипломатију београдски цамидраца који по политици Вранцеске, одмараше се онда, када е за слободу на Канди хришћанска крв потоком текла.

Бечкерек 9. нов.

Сад се баш купе подписи на адресу дру Милетићу, који е пуна хвале. Ивгови пријатељи нала-

Pro! quisquis olimpi
Summa tenes, tantone lubet mortalia risu vertere.
Сабор наш благошећенски искреноу е чудно коло у ком смо ми тако назвали „лобцајхбрудерски трабанти“ виљински танац око наша полубога водили! Беседе разборитих посланика србски, неборени докази и наводи ванредно даровита и неумрла јурисете србски Стојковића, као и других наших разборити наученика и литерата, — то е све за размишљавајући дух зрелије омладине врло лепа прилика била која нас е по гдинов из те маите такорећи летаргије будити почела.

„Коста Руварац — лака му прија земља била, прии беше, који у мени неко сумњичење о користи и напредку наших начела по народ будити поче.“

В.

Продужиће се.

лише, наводећи, да се свака даља разира избегне, и да се и њему каква таква сатнефакција даде, и да му се припомогне, да његово име у народу сасвим не потавни.

Као што дакле видите, ова се адреса највише за љубав *наше слоге* дае, и за избећи раздор у обштини, кои се због „*изјаве*“ Милетићеве пријатеља породило.

Приступајући појаву у овом смислу учинио даемо драговољно наше поднесе и тим отворено заведочавамо, да нам е до *обшире слоге*, а не до *лични интереса* стало, пак зато не нападамо никога, као што то неколицина наши сограђана чинише, кои се за либералце издају.

† В. Из Книжде 6. Новембра.

У допису неким на Книжде под знаком | 0 у Застави бр. 78. изишавшем, нашли се неки под писмом „Вишње парохијана“ бранити новопостављеног Душеспечитеља свог. Но с тим неверуем да ће ду му моћи штогод помоћи; него на против боим се, да ће ду му много више шкодити, ако се сва његова недеља обележила буду. Оли за њга, као год што е Фарисей за себе искао: нисам ништа украо, нисам никог убио, нисам никог обидно, него десетину даем, постих трипут у Седмици и пр. све само што е добро и похвално говоре: како вели, он добро и поредочно Администрацију своју испуњава: нико поверена му Звања катихете и србске Литературе у реални извршује: како е душа у хоралном пјенио био: како е себи популаритета стекао, то е членом комитета за избор посланика постао, пр: и пр: . . . . . Ал нећеду ништа да кажу, да е справ највећег добротвора свог благодаран неподчињн и упоран, кои га е научно, од великог зла одбранно, оженно, ухљбно, до данас своим лебом ранио, и сва горепоменута аванија трудом и препоруком својом набавио му. А тако исто ни едну речницу неспомини ни о том, да он, поред парохвални и црквени свој дужности одлична ова школска звања — на коих извршаван њедељно до 20. часова, и ко тиме савршено у предавањим предметима искуство изискује се, не точно, него само површно одирава, и то на највећу штету учеће се младежи и динитриуалне масе, кој годниш до 600. ф. на то троши. Да невиде ови бранитељи његови, да се ова иста Звања у римо-католичким нашим школама кроз одлично духовно лице, кое душеспечителства нема отирава, — а код нас доволно е кад њихов љубимац само име носи и плату уче, на макар најсвестнија ова дужност сасвим пренебрегавана бивала!!! — особито онда кад у часу школском љубимац њихов имаде какву свештеничку дужност извршити, да том приликом или едан од киверни професора заступити га, или пак школска деца распустити се морају.

Далъ умукли су бранитељи његови и оно грозно дѣло напоменути, — како е други добротвор његов, кои му е под условнем, да га лично негуе, и до гроба чествуе, поклонно своје две куће у вредности до 20. 000 ф. на у место чествовања дочекао е тай 80 лѣтни добротвор његов, подобно Шекспировом Леару, да е због нечестивања његовог, бо е наг кућу своју великим трудом стечену, у којој е спокојно и мирно под столѣтнн прожвио напустити морао, и тамо прибежишта себи нашао, гди никаква благодѣјаниа чинио ние. Прећутали су ови бранитељи за љубав љубимца свог и ово навести, да е рану овог добротвора свог, кој му е и на собственој, а и парохналној земљи родила, прекрсно и на своју корпест продао: а тако исто и од Администрације парохис, кој му е пређе 7. месеци поверена, прописану част досад нишад издао ние: на и само покуљство, кошуљ и друге ствари безерасно себи задржао, и пр: и пр: као што латинска пословица каже: *Sat est solum ingratum esse dixero.* Поред овакови и други преступа да неби изгледало ако би се све овде навело као издајство братске крви, — мала е она каштига, којом му висока духовна власт са премештеннем прети, него већма нек се бои, да га каштига Божија неопстигне, коју да избегне валило би да се благовремено покае и поправи. — Такође и господни уредник Заставе, могао би задржати се, да овакове дописе, кои у расправањ званични дѣла засецају радо неприма, и недае полъ подчињнима против предпостављне законе власти своје устајати.

§ Пешта 23. Окт.

Нећу пропусти да нас у ово време и о политичној констелацији овде не известим, но засада никако ми се на ние не може, а да оне осећас не изразим кое „Јотини“ чланци на нас учинише! И л сам истина члан омадине али на подпуно задовољство свести и увиђаности мого могу сваком рећи, да нерадо ветар капом терам, и да се нигда и

ни од кога за слепо оруђе употребити недам. Ј се дивим оним верним сликама кое наш поднистако о животу омладине доноси, то ние само 1861 године тако било, данас е још горе. Данас видите чету неке омладине, кој наравно као и я сам још много ваља да уче, док у станио буду обшту пажњу мудрошћу а не лармом на себе обратити. У средини ти одважни и на свако пожртвовањ за свога деспота готових делна мало се по кои пут не наје и сам њихов од „Јоте“ тако названи Шеф. Овоше љубаван поклон; оное тисак руке; трећем „драго ми е ако се и чешије овако узвићамо,“ и својски о нашим стварима поразговарамо и међусобом миљив ради обштег споразумљена менамо. То су речи, али „фактум“ е ово: „*intenti ora teneatis!*“ — Кад неће народ и разборитни Србљи те убражене заслуге „наша шефа“ да припознају — онда наравно добре су и овацне погдекое кратковиде омладине!

Тако да видите чуда кад оно дописе г. Е. Ч. у „Напредку“ г. Јовану Јовановићу иначе надзирателю телеграфног завода дође. Они, кои ни пойма о ствари немају; кои гдикад само топле себе — и веселе забаве ради у Текелијанум долазе, сложише се да е против оне голе истине у атар г. I. Јовановићу ограда. Неки повикаше „знате ли да наш песник у слѣд тог опаког дописа своје надзорништво изгубити може, куд би онда редакција „Заставе“ и „Знал“ — та и овако нас „Србобран“ и „Напредак“ морално са нашим шефом заједно поразеше, па зар још и дегредацију коју пре времена да доживио!“ — Но хвала буди пробуденој свести неких од питомца: та ограда оста „глас у пустињи“; ер питомци изјавише, да ће у случају таке демонстрације, речи г. Е. Чакре јавно за свету истину прогласити. Место ограда дође ено у „Застави“ посебан и јдан одговор инспектора сама!! —

Чуемо да се г. др. Св. Милетић на све стране да реким речма Јотиним, као Ахил на своје Мирмидоне обратио и наваљов да му се поднесе, у знак народна поверења купе. Тако чуем, да се у Бечкерек у силу Бога и ко хоће и неће на неку адресу подисеуе. У Бечею учитељ Г. од Понта до Палата с адресом својом хода, шта више и у самом Сомбору намеравао неки да „аналогон“ Борђевићеву адреси створе; — само немају куражне да са бојом на видик изађу. — А што е најлепше, пешт-будимска омладина учинише апел на народ и прокламоваше себе и свога „шефа“ за едине компетентне аукторитете кои у име народа говорити и са великомађарском пропагандом пактирати могу!!! —

У колико сам из поузданог извора извешћен, редакција се „Заставе“ у највећем десперату налази. Забрана листа у Србији, срдарски удари „Србобранске Јоте“ и енергично збачени шипак у „Напредка“ задаше ране „Застави“ кое само браћа јој Мађари материјалном подпорој извидати могу али нико иначе други! Ј држим да „Застава“ данас 700 предбројника мањ број него пре по године, — и изгледи су тани, да ако ванске какве помоћи небуде, да се уредиштво у Пешти одржати неможе.

Како кои дан доживићемо још коју новост, кој ће без сумњ приличну епохуу животу омладине да учини. Ми се лане разделисмо у два литерарна друштва, ове ћемо се године у два политична табора да делимо, т. е. у оне кои ћеду долзаак наша „шефа“ у меану свагда са громовитим живио да поздрављати, и оне кои ће се око науке и изображавања свога на оном пољу да старају, на кое нас време а и сам позив определяе. Ако вама а и свету овако и други пут послушити могу постарају се, да овим до знања брижљивим родитељима достављим шта е данас фокус омладине и како се епидемичан отров обмане већ у гвижду самог починѣ и то онда да истребљов, кад нам се „шеф“ најсигурниим држи. —

Н. Ст. Бечей 9 нов.

Прилажем 38 ф. 75 нов. кое сам са г. I. Сабовљивим овде за погореле Једничане скупио. Родолубиви приложници ови су:

Борђе Јовановић 5 ф. Пекаровић 2 ф. Петар Чолић парох Турски 1 ф. Петар Марковић парох Вирошки 1 ф. Н. Н. 1 ф. Др. Войновић 1 ф. Пња Хорватски 1 ф. Алекси Јосиф свештеник 1 ф. Мита Живковић 1 ф. Павле Барезовић 1 ф. Софија Дражћ 1 ф. Мита Радовић адвокат 1 ф. Васа Поповић в. судија 1 ф. Г. Мартиновић 1 ф. Аврам Стакић 1 ф. Јоца Хорватски 1 ф. Јоца Стакић Кузманов 40 нов. Емил Костић 1 ф. Бука Живков 1 ф. Шандор Гавански 1 ф. Георги Петковић 1 ф. Светозар Нездельковић 1 ф. Тома Бошковић 50 нов. Volarics 50 kr. Zsuljevičs 50 kr. Szponosar 50 kr. Савва Божаћ 50 н. Јован Стакић 50 н. Пав Јивков 50 н. Борђе Остојан 50 н. Кузман Байшански 50 н. Савва Блжић 50 н. Тома Михайловић 40 н. Јоца Байшански 40 н. Пав Груаћ 40 н. Јо-

сим Божић 40 н. Јоца Стакић 40 н. Иса Дорословачки 20 н. Куланчић 20 н. Гавра Миланов 20 н. Сима Станишић 20 н. Тоша Бугарски 20 н. Савва Стакић 20 н. Аврам Јакшић 20 н. Васа Стакић 20 н. Лазар Смирчев 20 нов. Светозар Михайловић 20 н. Борђе Волентир 20 н. Мита Бодањев 20 н. Милош Велимиров 20 н. Васа Георгиевић 30 н. Роман Дамњанов 30. н. Лазар Сулаћ 20 н. Исидор Дадић 20 н. Вуја Главашки 20 н. Живко Дмитровић 20 н. Васа Стојишић 30 н. Глиша Сабовљев 20 н. Јоца Кекић 10 н. Миланко Милиновић 10 н. Аца Попов Ђурчић 10 н. Милош Ходнањев 10 н. Мита Модошанин 10 н. Невад Крстић 10 н. Исак Шипков 10 н. Исак Главашки 10 н.

Истина спрема наше обштине мало е, што вам шилѣм; али времена су и код нас хрѣва. По закљученој Црквене Обштине биће удесном приликом јошт од стране црквене 20 ф. а. вр. послано.

Угарска.

Мађарски посланици подѣваше се на две странке. Дешкова странка држат' ће своје сјднице у гостионици Европе, а Гицина или болѣ рећи Тисина странка састанат' ће се код „Палатина.“ „П. Лойд“ држи, да ће се до изравнања доћи; „Хол“ сасвим другачије гуди.

Ердель.

О угарско — ердельском питању уније закључује грчко-кат. Митрополит гр. Стерца Сиунуту своју знамениту беседу на слѣдећи начин:

„Ви господо, тужите се на законе од год 1848 и изводите, да све, што између 1848 и 1865 лежи, ништа друго ние, него *tabula rasa* и *factio juris*. Овде дакле, господо, лежи узрок наше несреће. Ј ћу само нешто да прикљити на изражае моих предговорника. Господи Зенк Карољ, да би незаконитост наших права доказао, брани унију од 1848 и каже, да е ова законитим путем постала, и зато постои законита унија још и данас у читавом свом значају.

Господо! Неопредљивојући точно степен тероризма, под којим е унија 1848 постала, можемо толико известно казати, да су дѣла и догађае револуције од 1848 год. они, кои су их својим очима гледали, са свима карактеристичним знацима у повјестници забележили и то тако, да се више избрисати немогу. Кои би се усудио одрицати, што цео свет и ми сви знамо, дае закон о унији од 1848 добри краљ Фердинанд V ако тероризмом притиснут, бац онда потврдио, кад е револуциом присиљан био, престолницу Беч оставити и у Нисбрук отићи?!

Госп. гр. Бетлен Фарнаш рекао е између осталог, да инвентулиранѣ романског народа нужно ние, ер е год 1848 индивидуална равноправност изречена и сви су се народи у едан едни претопили. Ј мислим, да § трећи чл. V. а особито 1. 3. и 5 § чл. VII из закона мађарског сабора од 1848 баш противно доказују, и ови законски чланци јасно сведоче, да се мађарски народ ние инвентулирање одрекао, и са другим политичним народима као са Сасима, Славенима и Романима својо, него се као господарѣни мађарски народ консолидирао.

Господо! Ј сам био свагда у мои дѣли и речима досљдан. У Карабуржкој регионаларној скупштини ј сам свечано изјавио, да се романски народ уније неплаши. али да ће само онда на њо пристати, кад ми и у Ерделу и у Угарској као равноправан народ са собственим езиком припознани будемо.

По горереченим §§ VII. закон. чл. наш народ ние сигуран, да данас сутра мађарски народ над њиме господарити неће. И то е узрок, што се ми са свом снагом нашег *правног основа* од г. 1863. придржавамо.

Немојте дакае од нас заклетвати, да се ми у атар ваше уније своју стечених права одрекемо. Год: 1848. било нам е лако, наш народ изкључити, ер он тада ние никакви права имао. Год. 1863. доби на иста права, кои и други народи Ердела имају, пак та му права унијом одузети, неби могуће било без страховите узбуђености и тешке повреде целог нашег народа; ер романски народ придржавае се свом снагом еданаут стечених права. — Далъ вели госп. ор. Бетлен, да е народна скупштина у Билсендорфу год. 1848. незаконита била.

Она скупштина, господо, ние била незаконита, ер е она са дозвољеним губерније обдржавана, на њој су била и два царска помесара.

Скупштина билсендорфска била е и по природним и по божиим правима омаљшћена, да сама закључити може, коим путем да Романи ударе, за чега и код кога шта молити имаю, ер кад е поединим особама, да и последњим надничару молити слободно, тим веће право има едан народ од 1,200,000 душа, кои већину народа у земљи сачињава.

Романски народ упућуе се са својим заклетвима у Пешту. Наш народ пак не треба милости из Пеште; што су Романи добили, и што имаю, то су уставним саборским путем од свог цара добили.

Кад би јаи као признат и род у Пешту отишли не би се я за мой народ уније плашио, него шта више улабао би ошуд користи; али да у Пешту као молителъ идем, држим за недостойно мого народа.

